

Sprawozdanie

z posiedzenia Komisji Spraw Zagranicznych
z dnia 4-go Lutego 1920 r.

(15)

4/II 20 Obecni : członków Komisji 30 - p. min. Patek
Przewodniczy - p. St. Grabski. Posiedzenie uznane
jest za tajne. Na porządku dziennym - sprawozdanie p. ministra
Spraw Zagranicznych.

Przew. tajność posiedzenia - obecni tylko członkowie - Ks. Lu-
tosławski przeciw tajności - utrzymana -

p. Min. Patek - Zniecierpliwienie - przebieg pracy zagranicą -
w dzień przyjazdu 23/XII sprawa Galicji Wsch. - w kilka dni nazna-
czono /?/ z Niemcami. 10-go stycznia ratyfikacja. 17-go upadek
gabinetu 24-go już posłuchanie u nowego prezydenta, tegoż dnia
wezwanie do Londynu - 26-go audjencja - powrót przez Paryż- obec-
ność tam konieczna stąd zwłoka w

Różnica stanowiska francuskiego i angielskiego w sprawie wschod-
niej : 1/ franc. - poprzedni gabinet: nie traktować zupełnie, nie
prowadzić ofenzywy - linja drutu kolczastego - władze wojskowe
- to samo stanowisko - Polska Rumunja tym drutem za nim Francja,
Włochy, Anglja jako oparcie nie zbrojne- 2/ Llojd George -/zdol-
ny a niezbyt wykształcony - oddany sprawom wewn.- zewnętrzne
mniej - w polityce ang. linje zasadnicze stałe - drugorzędne za-
leżne od ludzi - sprawa polska traktowana drugorzędnie-/ na ra-
zie poddanie się polityce fran. potem rozszerzenie planulinji dru-
tu kolczastego w poprzek Kaukazu dla ochronienia Azji od bolsze-
wizmu - zmiana: myśl handlu z Rosją „nie z sowietami a z ludem
rosyjskim z kooperatywami - dwóch przedstawicieli w Paryżu podję-
ło tę propozycję - len, zboże, lasy - L. G. utrzymajcie wy(?) linje
a my będziemy handlować z „nieszczęśliwym” ludem - ten wyjechał
z Paryża - 24-go wezwał do Londynu - zaznaczył w rozmowie zmianę
okoliczności : 1/ widoki handlu dobre, - 2/ Kołczak upadł, 3/ E-
stonja i Łotwa idą na pertraktacje pokojowe - Polsce żadnej ra-

dy i do niczego nie popycha nie chcąc brać odpowiedzialności -
/ze strony Patka wykazywanie trudności i pytanie / Wojna - trud-
ności że zostaliście sami - czy dostojcie skoncentrowanej sile
bolszewickiej; pokój zechcą wam dać pomyślny - na Anglię liczyć:
1/ o ile zaatakowani będziemy w granicy etn. 2/ jeśli zaproponu-
jecie słuszny pokój bolsz. a oni odmówią 3/ jeśli zawrą a nie do-
trzymają. Przypuszczenie - że bol. nie zaatakują ani Azji ani
nas, bo niema u nas co zabrać, na pytanie o propagandę? - wspól-
ne ryzyko wszystkich narodów. Patek mówił - z tego wynika, że
popychacie nas do pokoju - kto z drugiej strony do kontraktu?
- odp. uznajecie ich skoro prowadzicie z nimi wojnę - czy wy ich
uznacie? - to niemożliwe - może poręczycie naszą umowę? części-
we poręczenie tj na czas trwania bolszewików - A gdy przyjdzie
inny rząd? nasze ryzyko podpadamy wtedy konferencji i lidze na-
rodów-

Zapytany czy L. G. mówi jako Anglja czy jako Rada najwyższa - od-
rzekł, że jako brytyjskie imperjum - nie za Francję ale ona się
da przekonać - musicie wziąć sami ryzyko wojny czy pokoju. /L.G.
potrzebne są głosy partji pracy /-

Znaczenie blokady - lekceważone- Wrażenie upadku Denikina b.wiel-
kie- Rosjanie paryscy patrzą na to że z wojny cywilnej przejdzie
na narodową, upadnie bolszewizm a oni wezmą ster- / W Anglii moż-
liwość zmian stanowiska zależna od sytuacji parlamentarnej/
W Paryżu nowy rząd wyraził, że podtrzymuje stanowisko poprzednie-
go a z Anglią wyraźnie różne.

Przyrzeczeń, zobowiązań p. Patek żadnych - podkreślenie samodziel-
ności politycznej polskiej - „Polonia fara da se” - Przyrzecze-
nia pomocy materialnej nie cofnięto. -

Powróciwszy do Warszawy zastał notę - wczoraj Rada ministrów: jak
się zachować? /jednogłośnie/ dać odpowiedź - wyrażającą co my
chcemy - wysłać natychmiast depeszę: otrzymano rozważymy odpowie-
my - odpowiedź właściwą po porozumieniu z aljantami -

p. Rataj dziś tylko informacje - jako materiał dla Klubów przed
dyskusją merytoryczną - nie odkładać bo rząd musi mieć upoważnie-
nie do każdego kroku - już przesądził sam rzecz b. ważną i zasad-
niczą, że odpowiedź wogóle - najdalej pojutrze-

p. Grabski rząd wysłucha dyskusji i dopiero przyjdzie z ^{swoim} projektem
Ks. Lutosławski - rząd nie może wysłać nawet tej pierwszej depeszy
- mamy rozstrzygnąć o wojnie i pokoju - musimy mieć materiał nie-
tylko z Paryża, ale z wojskowości i spraw wew.- po tych informa-
cjach wszechstronnych - dyskusja - wniosek formalny na najbliższe
posiedzenie wezwać : Prezydenta min. Nacz. Wodza min. Spraw Wew.
Szefa Sztabu-

p. Grabski - była dyskusja wspólna z wojskową - subkomitet dla
celu wojny - decyzje odłożone - znowu wznowić, aby wspólnie wysłu-
chać informacji rządu-

p. Osiecki dać czas rządowi aby zebrał dane i przyszedł z danymi
i wnioskami.-

p. Starowieyski- nie jesteśmy kompetentni do decydowania spraw
wojskowych, ale na nasze decyzje wpływ inform. sfer. wojskowych
- potrzebne posiedzenie informacyjne z temi czynnikami - popiera
Ks. Lutosławskiego.-

- wniosek o posiedzeniu w piątek wspólnem posiedzeniu z Kom. Woj-
skową - informacyjne z przedstawicielami wojskowości - przyjęto-

- p. Dąbski powołaną do decyzji i odpowiedzialności tylko Kom.

Zagr.- w pierwszym kroku w stosunku do bolszewików rząd sam już
postawił swoje stanowisko.

Pytania.-

p. Rataj - jak Włochy? czy Francja gotowa do pomocy czynnej prócz
korzystnego(?) handlowania-

p. Liberman - o pierwszą notę Cziczeryna? Jaka forma gwarancji
ang. przy układzie z bolszewikami?

p. Perl - w pierwszej nocy Cziczeryna wzmianka o propozycjach
Więckowskiego - Ameryki i Japonji, względnie pokrywa się z Francją?
jakie ich stanowisko? Czy pomoc Francji obie- ^{=cana} ~~=~~ skonkretyzowana?

Ks. Lutosławski - O konferencję Helsingforską? O tekst układu z Łotwą czy co do Inflant zrzeczenie się bez zgody Sejmu? O dywizję syberyjską - i jej położenie? Stosunek z Litwą i rola nuncjusza kt. tam jeździł jakoby w porozumieniu z rządem polskim? Stan sanitarny armji - propozycje Czerwonego Krzyża Amerykańskiego? Czy Osmałowski jak są pogłoski odracza samowolnie wybory na terenach wsch.? O zakładników powracających, kt. dostać się nie mogą? O prace publikacyjne dyplomacji polskiej?

p. Skarbek - O Galicję Wsch.? O pertraktacje z Petlurą? Czy pomoc z Francji w ludziach i aprowizacji?

p. Dąbski - Jaki stosunek Francji do nas w razie dalszej wojny? jakie zobowiązania, jakie wynagrodzenie? Jakie zachowanie Finlandji, Rumunji? Co z Ukrainą?

p. Rosset - Obok głównego zagadnienia pokoju z bolszewikami konieczność objęcia całokształtu stosunków polit. Uchwała rządu o depeszy pierwszej - wypowiedzieć się o tem jak rząd to stawia?

p. Starowiejski - Stosunek Anglji do sprawy litewskiej? Czy jest związek między sprawą dalszej wojny a sprawą Galicji Wsch.? Czy w kwestjach polskich Ameryka ma jaką myśl własną, czy też obojętna i przyłączy się do linii ang. albo franc. Udział Ameryki w Lidze Narodów?

p. Kamieniecki - Sprawa białoruska czy omawiana na Zachodzie, ich akcja dyplomatyczna i wojskowa? Czy prawdziwe pogłoski o kwestji nowaniu niepodległości Łotwy i Estonji? -

Odpowiedzi -

p. Patek najpierw sprawy związane z zagadnieniem pokoju z bol. nową rzeczą i zagadką jest odmowa Milleranda w izbie udzielenia odpowiedzi w sprawach polityki zagr. .

/pyt. Daszyńskiego - czy ambasadorowie nie donoszą? donoszą, ale nie wszystko ściśle wiedzieć mogą - /

Co do Ameryki, Japonji - trudność ścisłego określenia ich stanowiska - nie wypowiadają się - Ameryka chce się odgrodzić od bol-

szewizmu - Japonja nie obawia się wobec różnic obyczaj^{=wych(?)}o= /ale się chce odgrodzić - stąd zbliżenie niejako do pojęć francuskich - Włosi obchodzą unikają decyzji politycznych zaabsorbowani sprawami ekonomicznymi.-

Co Francja daje ? nie ustalone - dopiero w punkcie zasadniczym czy pójdą? Kredyty nie cofnięte Am. na aprowizację - Fr. na amunicję - Anglja prawie nic - obecny rząd francuski i władze wojskowe polecenie obliczeń w magazynach co dać mogą-

Gwarancje Anglji: gdyby bolszewicy nie dotrzymywali Anglja i Francja ich zmuszą-

Gal. Wsch. - uchwała - zawiesza się decyzję, aż do nowego rozpatrzenia - ewentualność możliwa mandatu bezterminowego -

Helsingfors - Wasilewski w drodze z relacją - /depesze ze szczegółami przebiegu - decyzje jeszcze nie zapadły /

Ks. Lutosławski czy depesza rządu do Rosji - poszła -

p. Patek wstrzymał -

czy odroczyć do decyzji Kom. Zagr. ? przeciw: Liberman, Perl, Kamieniecki, Rosset, Skarbek, Dąbski, -

Przepisano z rękopisu ołówkowego; protokół nie jest zaopatrzony w podpisy: przewodniczącego i protokółanta /sekretarza/.

Akta Arch. Sejm. z r. 1920 - Kom. Spraw Zagr.- Teka Nr. 20^a, zesz. II
